

Лазіцкі А. Н.

ДА ПЫТАННЯ АБ ЗАЛЕЖНАСЦІ ПРАЦЯГЛАСЦІ ЖЫЦЦЯ АД ФАКТАРАЎ НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

Навуковы кіраўнік: ст. выкл. Носік А. А.

Кафедра беларускай і рускай моў

Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, г. Мінск

Актуальнасць. Даследаванне таго, што ўплывае на працягласць жыцця чалавека, цесна звязана з канцэпцыяй гуманізму і правоў чалавека, бо жыццё само па сабе з'яўляецца асновай разумення вартасці чалавека як асобы. Такім чынам, пошук спосабаў павелічэння працягласці жыцця чалавека з'яўляецца неабходным з пазіцыі вартасці самога чалавека.

Мэта: выявіць ступені ўплыву розных фактараў на працягласць жыцця чалавека; даведацца аб інфармаванасці адносна гэтага пытання сярод студэнтаў.

Крыніцы і метады. Правядзенне сацыялагічнага апытання сярод студэнтаў; даследаванне навуковай літаратуры і выданняў па абранай тэме.

Вынікі. У сацыялагічным апытанні прымалі ўдзел студэнты лячэбнага, педыятрычнага, стаматалагічнага і фармацэўтычнага факультэтаў БДМУ, а таксама студэнты хімічнага, біялагічнага і эканамічнага факультэтаў БДУ. Вынікі апытання наступныя: 73,7% апытаных лічаць, што трэба шукаць шляхі павялічэння працягласці жыцця і 95,2% бачаць гэта магчымым; большасць (32,5%) адказала, што можна дайсці да сярэдняга паказчыка ў 90-100 гадоў.

Навукоўцамі усіх краін вылучаюцца дзве галоўныя групы фактараў, якія дэтэрмінуюць працягласць жыцця: генетычныя і знешняе асяроддзе. Таксама існуюць розныя тэорыі наконт старэння: тэорыя перанапружання ЦНС, інтаксікацыйная, гарманальная, злучальнатканкавая. Варта адзначыць, што на працягу доўгага часу прэваліравала тэорыя дэтэрмінаванасці працягласці жыцця: узрост чалавека “запраграмаваны” генетычна (колькасцю мітозаў клетак) і на яго немагчыма паўплываць. Але статыстычна можна пацвердзіць, што ў розныя эпохі працягласць жыцця адрознівалася: у Сярэднявеччы яна складала 33 гады, у Новым Часе – 40, 6 года, у найноўшым часе – 57,7 года. Зараз сярэдняя працягласць жыцця ў Беларусі наступная: мужчын – 64 гады, жанчын – 78 гадоў. Зразумела, што уплыў аказваў нейкі іншы фактар, а не генетычны. Уплывала таксама дзяцячая смяротнасць, якая з 2-й паловы ХХ стагоддзя пачала змяншацца на сённяшні практычна адсутнічае. Варта таксама выявіць істотную розніцу паміж працягласцю жыцця мужчын і жанчын. Меншую працягласць жыцця мужчын можна растлумачыць больш цяжкай і шкоднай працай, якой яны часцей за ўсё займаюцца, а таксама меншую прадукцыю наднырачнікамі эстрагенаў – жаночых палавых гармонаў, што здзяйсняюць своеасабліваю абарончую функцыю.

Варта таксама адзначыць краіны з больш доўгай працягласцю жыцця насельніцтва. Імі з'яўляюцца Японія (83,6 года), Карэя (78,2 года), Кітай (76 гадоў), а таксама краіны Заходняй і Паўночнай Еўропы (Германія – 81,6 года, Нарвегія – 81,8 года). Гэта тлумачыцца харчаваннем малатлустымі і высакаякаснымі прадуктамі і рэгулярнымі заняткамі спортам, найперш аэробнымі практыкаваннямі, а таксама высакаякасным медыцынскім абслугоўваннем.

Вывады. Большасць апытаных лічыць, што неабходна шукаць сродкі і шляхі павелічэння працягласці жыцця чалавека. Найбольш істотны ўплыў аказваюць фактары знешняга асяроддзя. Для павелічэння сярэдняй працягласці неабходна ствараць найбольш камфортныя ўмовы для жыцця, павялічваць кола зносін і сацыяльных сувязей, папулярызаваць актыўныя заняткі спортам як сярод моладзі, так і сярод насельніцтва пенсійнага ўзросту.